

mès...? El què. .? Se tracta de vots? Teniu penyora? / TESEU. Temeu potser que executats no siguin? Doncs ajunteu l'ardència / dels vostres vots a la dels meus. Pinteu-me sos crims, sa violència / en tota sa negrura; i mos impulsos *ronseguers* i trigaires / abrandedu amb un foc que els comunicui més pressurosos aires», Ruyra (*Fedra*, iv, iv, O C., 1464 8f.); «La viuda Fajol --- en els braços del seu gendre, com l'olivarda *ronseguera*, que mata la vinya jove si pot, i encara a la tardor esclata gelosa en margarides grogues», Coromines (*Pigmalió*, xv, p. 210).

430612. *Ronsejar*. En val., tot i construir-se sense complement, com a intr., té el sentit del *ronsejar* tr. del *Dfa*, o sigui que diuen que algú *ronseja*, amb el sentit de «donar voltes entorn d'algú o alg. c. per aconseguir ---», Valor-Giner, 1950-5. 'Entretenir-se perosament': «als Srs. Col·legials, per llevar-se, *ronsejant-hi* molt encara, sent massa de matí», B. de Maldà (*Coll. B V.*, 235). «Veient la terra tota xopa / de la rosada, el ca / --- *ronseja* cabdellat / ---», Carner (*Lluna i Llanterna*, O C., 600). Remeto a la nota de Spitzer, *BDC* xi, 119, si bé no la crec ben encertada.

De l'origen d'oc. ant. *ronsar*, evidentment inseparable dels nostres *ronsar*, *arronsar*, *ronsejar*, tracta llargament, i amb gran suficiència Wartburg, en una extensa nota del *FEW* x, 1962, 556a, i 559-60, que és un descercat total. Encara que a penes hi al·ludeix al cat. *ar-ronsar* (nota 26, d'una ratlla, limitant-se a declarar-l'hi inconnex); i encara que, limitant-se a l'oc, no ens toca pròpiament, i ens podem estar de tractar-ho a fons, sembla oportú de referir-s'hi, refutant-ho breument, i rebutjar-ne greus errors metodics i el falsejament dels fets.

Comença per la seva habilitat acostumada de dissimular el caràcter purament occità de la qüestió, a base d'encapçalar-ho amb una isolada aparició en un text de llengua d'oïl, únic en una atapeïda llista de dades occitanes, que ocupen 33 línies sense interrupció: *se roncer* «se jeter» fou usat un cop per d'Aubigné i *s'arrosser* se «jeter tête baissée contre qch». Agrippa d'Aubigné és el famós capítost protestant, amic i company d'armes de Henry IV «le Béarnais»: morí a Ginebra el 1630.

Es evident que Agrippa d'Aubigné havia après aquest terme en la convivència amb els protestants gascons de l'exèrcit del seu amic; altrament ell mateix era fill de Saintonge, comarca d'oïl però fronterera de l'occità, i aquell era el temps en què estigué de moda introduir occitanismes en francès, segons la consigna preconitzada per Montaigne: «que le gascon y aille si le François n'y arrive pas». El mot és, doncs, purament occità, i ell deu voler dissimular-ho amb aquest abús encapçalament probt. perquè, encara que hermetícament ho silenci, devia tenir consciència que la seva etimologia és impossible per fonètica segons les normes històriques de la llengua d'oc. D'altra banda també silenci la meua etimologia, que resolva el problema contra la seva idea, tot i que ja feia sis anys de la sortida del meu *DCEC*

En llengua d'oc, en canvi, és un mot freqüent en

els trobadors, i molt antic, encara que no ho sigui gaire més que la documentació que ens en és coneguda en català. Ja féu objecte d'un estimable i reputat treball de Tobler («Der provenzalische *irventés*, *Sénher N'Enfantz, s'il vos platz*», *Sitzber. Berlin Ak.* 1900, 238), sobre un poema dedicat a un personatge reial, segurament el famós nostre; n'hi ha, però, una dada més antiga, endemés isolada, en Marcabrú (guienès quasi gascó, mj. S. XII); la pena és només que quasi tot el que es diu del mot trobadoresc és a base de les cites summament concises de l'obra de Raynouard (v, 112), quan tan poc se sabia de filologia romànica, i res del català, i fetes a base de textos poc accessibles (i algun de perdut), a base dels significats nautics (més o menys adoptats pel francès) 'moure un bot a la deriva', 'moure una peça d'artilleria' (d'on el terme militar «jeter ---» en d'Aubigné); i Rayn sovint entenia malament les seves lacòniques cites (com ja li retreu Levy en tants casos)

En aquestes, com en cat: «be m'és la mortz greus et amara, / sí que *ronsar* mi fai la cara», «*ronsaràs* las cilhas / per la dolor greu», «per la calor del foc lo pebre / se *ronsa* e torna negre», en tres poetes decadents de l'escola tolosana del S. XIV (anònims citats per *Las Leys d'amors*), que tradueix vagament o absurda «renverser la face», «renverses les sourcils», «le poivre s'agite»: és clar que es tracta del nostre 'arrossar', 'encongir'; «las abelhas volan: extendén et *ronsàn* lors alas per l'ayre», «algúns homes han la lengua tan *ron-sada* que no la podó moure» en el tractat ariegès *Elucidari de las propietatz d'alg res* (S. XIII) que tradueix «agitant leurs ailes», «langue tellement *déjetée*» (sic), maldant sempre amb el mateix prejudici. A penes cal dir que és 'estenen i arrossant', 'llengua arrossada'.

En Marcabrú i en dos trobadors més tardans, no dona sinó uns bocins de text molt breus. En Marcabrú «Selh que miells las sap *ronsar*» i en Rigaut «Ben las sabon *ronsar*» (cansó que comença *Tota dona ---*, i pot ser imitada de Marcabrú), i Rayn. amb el prejudici de sempre tradueix «renverses» («celui qui les sait mieux renverser»): dubto molt que es tracti de res tan... dramàtic (estem en l'ambient de l'*amor cortés*): el sentit deu ser 'afalagar, adular', com escau a la ideologia escèptica i irònica de Marcabrú, el gran debellador de tota hipocresia

I aquí som en bon terreny: enmig d'aquells *ronces* «flatteries», «rostró halagüeño» etc., que hem documentat en massa en el nostre article *ARRONSAR* i en l'article *RONCERO* del *DCEC/DECH*. En el text de P. Duran (de Limós?), ens dona un bocí una mica menys breu: «ni l'rechinar quan ri, / ni ls huels *ron-sar* / ---», «e ls huelles *ronsei* denan l'ueis del molí», dels quals —fort en la seva— torna a donar un mal sentit (o millor dit un «non-sensus») «et le rechigner quand elle rit, et les yeux lancer» (sic), i «et je jetai les yeux devant l'ouverture du moulin». No compremem com pot ser això de 'disparar els ulls', però el *rechinar* quan ella riu, és clar que ha de ser 'guinyar d'ulls', mig-aducar-los maliciosament (que hem documentat tant, en àrab, en cat. ant i en cast.: 1, 429a2-8,